

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.4.3.
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

**az Európai Unió stabilizációs és társulási folyamatában részt vevő vagy ahhoz
kapcsolódó országokra és területekre kivételes kereskedelmi intézkedések bevezetéséről
szóló 1215/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról**

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

A javasolt autonóm kereskedelmi kedvezmények a Nyugat-Balkánnal kapcsolatos uniós politika végrehajtási eszközei közé tartoznak. E politikát az Európai Bizottság által 1999 májusában elindított stabilizációs és társulási folyamat határozza meg. 2000. március 23–24-i lisszaboni ülésen az Európai Tanács úgy határozott, hogy a stabilizációs és társulási megállapodások nyugat-balkáni felekkel való megkötése előtt aszimmetrikus kereskedelmi liberalizációt kell végrehajtani. Az aszimmetrikus kereskedelmi liberalizációt az Európai Unió stabilizációs és társulási folyamatában részt vevő vagy ahhoz kapcsolódó országokra és területekre vonatkozóan kivételes kereskedelmi intézkedések bevezetéséről szóló 1215/2009/EK tanácsi rendelet 2020. december 31-ig tartó hatállyal írta elő.

Az Unió időközben már minden érintett nyugat-balkáni féllel stabilizációs és társulási megállapodást kötött; az utolsó, Koszovóval* kötött megállapodás 2016. április 1-jén lépett hatályba.

Mivel a stabilizációs és társulási folyamat résztvevőivel kialakított uniós szerződéses vámliberalizációs rendszerek hatóköre eltér az 1215/2009/EK rendelet alapján biztosított kedvezményekétől, az 1215/2009/EK rendelet időbeli hatályát célszerű 2025. december 31-ig meghosszabbítani.

• Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel

A javaslat összhangban van azzal, hogy az EU továbbra is támogatja a régió EU-ba való fokozatos gazdasági integrációját és az egyes csatlakozási folyamatokat.

Az autonóm kereskedelmi rendszer keretében a Nyugat-Balkánnak nyújtott eredeti kereskedelmi kedvezmények nagy része már beépült az Unióval kötött stabilizációs és társulási megállapodásokba, de az e rendelet által biztosított korlátozott kedvezmények továbbra is értékes támogatást nyújtanak a régió gazdaságának: lehetővé teszik a gyümölcsökre és zöldségekre általában alkalmazott egyedi vámok felfüggesztését, valamint a nemzeti borkontingensek kimerítése után rendelkezésre álló globális borkontingens igénybevételét.

Az autonóm kereskedelmi kedvezményeknek köszönhetően nőtt az EU és a Nyugat-Balkán közötti kereskedelmi forgalom, amely 2018-ban meghaladta az 54 milliárd EUR-t. Az EU a régió vezető kereskedelmi partnere: a régió teljes kereskedelmének több mint 72 %-át adja.

• Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival

A javaslat teljes mértékben összhangban áll a 2018. május 17-i szófiai nyilatkozattal, amelyben az EU vállalta, hogy a régió politikai, gazdasági és társadalmi átalakulásának támogatása érdekében minden szinten megerősíti és fokozza szerepvállalását. A javaslat összhangban áll az új Bizottság politikai iránymutatásával is, amely megerősítette a Nyugat-Balkán európai perspektíváját és annak a régióbeli reformok folytatódásában játszott fontos szerepét. Az Európai Unió célja, hogy előmozdítsa a régió békéjét, stabilitását és gazdasági fejlődését, és távlatokat nyisson a térség uniós integrációja előtt.

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

- **Jogalap**

A javaslat jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés 207. cikkének (2) bekezdése.

- **Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)**

Tárgytalan.

- **Arányosság**

A meghosszabbításra javasolt intézkedések már eddig is pozitív hatást gyakoroltak a kedvezményezett országokra azáltal, hogy hozzájárultak azok gazdasági fejlődéséhez, különösen az uniós vállalkozások és a nyugat-balkáni régió helyi termelői közötti szoros partnerségek létrehozása révén. A nyugat-balkáni partnerek fenntartható gazdasági fejlődésének biztosítására ezért az intézkedések további öt évvel történő javasolt meghosszabbítása a legmegfelelőbb intézkedés. A hosszabbítással elkerülhető továbbá a stabilizációs és társulási megállapodásokba foglalt kétoldalú kereskedelmi megállapodások egyenkénti módosítása, amely nagyon hosszú és összetett eljárást igényelne.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

Az autonóm kereskedelmi kedvezmények révén az Európai Unió kivételes körülmények között olyan nagyon egyedi és célzott kedvezményeket is adhat, amelyeket szabadkereskedelmi megállapodás keretében nem állna módjában nyújtani, mivel érdekeivel ellentétes precedenst teremtené.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

- **A jelenleg hatályban lévő jogszabályok utólagos értékelése / célravezetőségi vizsgálata**

Az intézkedések igen korlátozott hatóköre miatt formális utólagos értékelésre nem került sor.

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

Az érdekelt felekkel nem került sor formális konzultációra, de a kedvezményezett felek többször is egybehangzóan érdeklődtek az intézkedések folytatása iránt, amellyel szemben az európai gazdasági szereplők sem emeltek kifogást a Bizottság szolgálatai által az uniós gazdasági szereplők számára létrehozott különböző kommunikációs platformokon keresztül.

- **Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása**

Tárgytalan.

- **Hatásvizsgálat**

A minőségi jogalkotás eszköztára kifejezetten mentesíti a hatásvizsgálat alól a harmadik országokkal kötött meglévő jegyzőkönyvek meghosszabbítását.

A meghosszabbításra javasolt intézkedések közel húsz éve hatályban vannak, jelentőségük azonban ma már lényegesen kisebb, mivel kedvezményeik többsége fokozatosan beépült az EU és a kedvezményezettek közötti stabilizációs és társulási megállapodásokba. Az EU által

elengedett vámok tekintetében a becsült hatás minimálisnak tekinthető – a hat kedvezményezett esetében a 2018. évi importérték alapján mintegy 23,5 millió EUR –, az intézkedések meghosszabbítása viszont a Nyugat-Balkán kereskedelmi integrációja iránti uniós elkötelezettség legjobb garanciájának tekinthető. Az intézkedések meghosszabbítása hozzájárulna továbbá a régióbeli és az uniós gazdasági szereplők piacra jutási feltételeinek stabilitásához.

A Bizottság a régióban tett helyszíni látogatásait értékelve megállapította, hogy az intézkedések számos mezőgazdasági kistermelő számára előnyösek, és e helyi termelők közül sokan szoros partnerségeket alakítottak ki az uniós vállalkozásokkal. Ha 2020. december 31-ig nem kerül sor az 1215/2009/EK rendelet meghosszabbítására, akkor a Nyugat-Balkán átmenetileg el fogja veszíteni liberalizált hozzáférését egyes kulcsfontosságú mezőgazdasági termékek (gyümölcsök és zöldségek) piacához, amely rendkívül fontos ezen érzékeny régió számára.

Az EU-nak mindent meg kell tennie azért, hogy ne ismétlődjön meg a 2010-es helyzet, amikor a meghosszabbítás megszavazásának késése súlyos zavarokat okozott a Nyugat-Balkán mezőgazdasági piacain. A vámok utólagos visszafizetése nem lehet alternatíva, mivel bonyolult folyamata növelné a bürokráciát, és hónapokba telne, mire a piaci szereplők visszakapnák a pénzüket. A jogi keret felforgatása nemcsak azonnali gazdasági károkat okozna, hanem instabil és bizonytalan hírért is keltene az üzleti környezetnek.

- **Célravezető szabályozás és egyszerűsítés**

Mivel a meghosszabbításra javasolt intézkedések már csaknem 20 éve hatályban vannak, a kedvezményezettek igen tájékozottak, és jól tudják, hogyan kell megfelelni a rendeletben előírt feltételeknek. Emellett a javaslat az elavult bekezdések törlésével naprakésszé teszi a rendeletet.

- **Alapjogok**

Az 1215/2009/EK rendelet 2. cikke (1) bekezdésének d) pontja a kedvezményekre való jogosultságot attól teszi függővé, hogy a kedvezményezettek tartózkodnak-e az emberi jogoknak – köztük az alapvető munkajogoknak –, valamint a demokrácia és a jogállamiság alapelveinek súlyos és módszeres megsértésétől.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

A javasolt rendelet nem ró további költségeket az uniós költségvetésre. 2020 és 2025 között a jelenlegi kedvezményezettek által előállított termékek tekintetében nem jelentkezik további vámbevétel-kiesés. A behozatal feltételezett növekedéséből származó bevételek elmaradása nem tekinthető vámbevétel-kiesésnek.

5. EGYÉB ELEMEK

- **Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai**

A kétoldalú kedvezmények alkalmazásának nyomon követése és jelentése állandó napirendi pont a nyugat-balkáni partnerekkel folytatott kétoldalú megbeszéléseken, amelyekre a stabilizációs és társulási megállapodások keretében tartott albizottsági üléseken kerül sor.

- **Magyarázó dokumentumok (irányelvek esetén)**

Tárgytalan.

- **A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata**

A javaslat rendelkezései a következő három célra irányulnak:

- (1) Két kedvezményezett megnevezésének módosítása a legújabb elfogadott terminológiának megfelelően: „Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság” helyett „Észak-Macedónia”, „Koszovó vámterülete” helyett pedig az EU-val kötött stabilizációs és társulási megállapodásban alkalmazott „Koszovó*” használandó. Ezzel összefüggésben „országok” vagy „országok és területek” helyett „felek” használandó.
- (2) A 3. cikk aktualizálása a 2017. június 2-i (EU) 2017/1464 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletben bevezetett módosítások nyomán: mivel a Koszovónak nyújtott egyoldalú kedvezmények bekerültek a 2016. április 1-jén hatályba lépett EU–Koszovó stabilizációs és társulási megállapodásba, a hal- és a marhahús-kereskedelemre vonatkozó engedmények már nem tartoznak az autonóm kereskedelmi kedvezmények közé. Az egyértelműség érdekében ezért javasolt törölni az e két termékkategóriára való hivatkozásokat.
- (3) A rendelet alkalmazásának 2025. december 31-ig történő meghosszabbítása.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE**az Európai Unió stabilizációs és társulási folyamatában részt vevő vagy ahhoz kapcsolódó országokra és területekre kivételes kereskedelmi intézkedések bevezetéséről szóló 1215/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 207. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az 1215/2009/EK tanácsi rendelet¹ korlátlan vámmentes hozzáférést biztosított az uniós piachoz a stabilizációs és társulási folyamat résztvevőitől származó szinte összes termék számára abban a terjedelemben és addig az időpontig, amíg az EU kétoldalú megállapodásokat nem köt ezekkel a felekkel.
- (2) Időközben mind a hat féllel létrejött a stabilizációs és társulási megállapodás, ezek közül az utolsó – egyrésről az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, másrésről Koszovó* között – 2016. április 1-jén lépett hatályba.
- (3) Az (EU) 2017/1464 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet² módosította ugyan az 1215/2009/EK rendeletet – megszüntette a Koszovónak nyújtott kétoldalú kedvezményeket –, de a Kombinált Nomenklátúra 7. és 8. árucsoportjába tartozó termékekre vonatkozó vámok felfüggesztésének formájában továbbra is egyoldalú kedvezményeket biztosított a nyugat-balkáni kedvezményezettnek, és fenntartotta a borra vonatkozó 30 000 hl-es globális vámkontingenshez való hozzáférésüket.
- (4) Mivel a stabilizációs és társulási folyamat résztvevőivel kialakított uniós szerződéses vámliberalizációs rendszerek hatóköre eltér az 1215/2009/EK rendelet alapján biztosított kedvezményektől, az 1215/2009/EK rendelet alkalmazási időszakát célszerű 2025. december 31-ig meghosszabbítani.

¹ A Tanács 1215/2009/EK rendelete (2009. november 30.) az Európai Unió stabilizációs és társulási folyamatában részt vevő vagy ahhoz kapcsolódó országokra és területekre vonatkozóan kivételes kereskedelmi intézkedések bevezetéséről (HL L 328., 2009.12.15., 1. o.).

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

² A Bizottság (EU) 2017/1464 felhatalmazáson alapuló rendelete (2017. június 2.) az egyrésről az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, és másrésről Koszovó* közötti stabilizációs és társulási megállapodás hatálybalépése miatt az 1215/2009/EK tanácsi rendelet Koszovónak nyújtott kereskedelmi engedmények tekintetében történő módosításáról.

- (5) Az 1215/2009/EK rendelet alkalmazási időszakának meghosszabbítása a Nyugat-Balkán kereskedelmi integrációja iránti uniós elkötelezettség legjobb garanciájának tekinthető. A meghosszabbítás hozzájárulna továbbá a régióbeli és az uniós gazdasági szereplők piacra jutási feltételeinek stabilitásához.
- (6) Ezenkívül a legújabb elfogadott terminológia figyelembevétele érdekében módosítani kell két kedvezményezett megnevezését.
- (7) Az 1215/2009/EK rendeletet ezért ennek megfelelően módosítani kell,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Az 1215/2009/EK rendelet a következőképpen módosul:

1. Az 1. cikk helyébe a következő szöveg lép:

„1. cikk

Preferenciális szabályok

- (1) Az Albániából, Bosznia-Hercegovinából, Koszovóból*, Montenegróból, Észak-Macedóniából és Szerbiából származó, a Kombinált Nomenklátúra 7. és 8. árucsoportjába tartozó termékek mennyiségi korlátozások vagy azokkal azonos hatású intézkedések nélkül, illetőleg vámok és azokkal azonos hatású díjak alól mentesen behozhatók az Unióba.
- (2) Az Albániából, Bosznia-Hercegovinából, Koszovóból, Montenegróból, Észak-Macedóniából és Szerbiából származó termékek, amennyiben úgy határozták meg, továbbra is élvezik e rendelet rendelkezéseinek előnyeit. Ezek a termékek részesülnek továbbá az e rendeletben meghatározott bármely olyan engedményből, amely az Unió és ezen felek közötti kétoldalú megállapodások keretein belül meghatározott engedménynél előnyösebb.”
2. A 2. cikk a következőképpen módosul:
- (a) Az (1) bekezdés a), b), c) és d) pontja helyébe a következő szöveg lép:
- „a) megfelelés a »származó termék« (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet II. címe 1. fejezete 2. szakaszának 4. és 5. alszakaszában, valamint az (EU) 2015/2447 bizottsági végrehajtási rendelet II. címe 2. fejezete 2. szakasza 10. és 11. alszakaszában meghatározott fogalmának;
- b) az 1. cikkben említett felek tartózkodása új vámok vagy azokkal azonos hatású díjak, valamint új mennyiségi korlátozások vagy azokkal azonos hatású intézkedések bevezetésétől az Unióból származó behozatal tekintetében, illetve a vámok és díjak meglévő szintjének emelésétől vagy bármely más korlátozás bevezetésétől 2000. szeptember 30-tól;
- c) a kedvezményezettek részvétele az Unióval – a visszaélések kockázatának elkerülése céljából – folytatott hatékony közigazgatási együttműködésben; és

* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

d) az 1. cikkben említett felek tartózkodása az emberi jogoknak – köztük az alapvető munkajogoknak –, valamint a demokrácia és a jogállamiság alapelveinek súlyos és módszeres megsértésétől.”

(b) A (3) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„Abban az esetben, ha egy fél az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában vagy a (2) bekezdésben foglaltaknak nem felel meg, a Bizottság végrehajtási jogi aktusok révén – teljes egészében vagy részben – felfüggesztheti az érintett fél e rendelet szerinti kedvezményekre való jogosultságát. Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 8. cikk (4) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni.”

3. A 3. cikk a következőképpen módosul:

(a) Az (1) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„Az 1. cikkben említett kedvezményezettektől származó, az I. mellékletben felsorolt borászati termékeknek az Unióba történő behozatala esetén alkalmazandó vámok – az említett mellékletben az egyes termékek és származások tekintetében megjelölt időszakoknak, szinteknek, uniós vámkontingens-határértéknek és feltételeknek megfelelően – felfüggesztésre kerülnek.”

(b) A (2) bekezdést el kell hagyni.

4. A 4. cikket el kell hagyni.

5. Az 5. cikk első bekezdése helyébe a következő szöveg lép:

„Az e rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében említett vámkontingenseket a Bizottság az (EU) 2015/2447 bizottsági végrehajtási rendelet II. címe 1. fejezetének 1. szakaszával összhangban tartja nyilván.”

6. A 7. cikk b) és c) pontja helyébe a következő szöveg lép:

„b) az Unió és az 1. cikkben említett felek közti egyéb megállapodások szerinti kereskedelmi kedvezményeket nyújtását követően szükségessé váló kiigazítások;

c) egy érintett fél e rendelet szerinti kedvezményekre való jogosultságának – teljes egészében vagy részben történő – felfüggesztése, amennyiben a szóban forgó fél nem tesz eleget a 2. cikk (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott feltételeknek.”

7. A 10. cikk (1) bekezdése a következőképpen módosul:

(a) Az első albekezdés bevezető mondata helyébe a következő szöveg lép:

„Ha a Bizottság arra a megállapításra jut, hogy elegendő bizonyíték áll fenn csalásra vagy a származási igazolás ellenőrzéséhez szükséges közigazgatási együttműködés elmulasztására vonatkozóan, vagy hogy az Unióba irányuló kivitel jelentősen, a normál termelési és kiviteli kapacitás fölé emelkedett, vagy hogy az 1. cikkben említett felek nem felelnek meg a 2. cikk (1) bekezdésének a), b) vagy c) pontjában foglalt rendelkezéseknek, intézkedéseket hozhat az e rendelet által előírt szabályozás három hónapos időtartamra történő teljes vagy részleges felfüggesztésére, amennyiben előzőleg:”.

(b) Az első albekezdés b) és c) pontja helyébe a következő szöveg lép:

„b) felkérte a tagállamokat arra, hogy tegyék meg a szükséges óvintézkedéseket az Unió pénzügyi érdekei védelmének és/vagy annak biztosítására, hogy a kedvezményezett felek megfeleljenek a 2. cikk (1) bekezdésének;

c) értesítést tett közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, megállapítva, hogy megalapozott kétely merült fel a preferenciális előírások alkalmazásával és/vagy az érintett kedvezményezett fél 2. cikk (1) bekezdésének való megfelelésével kapcsolatban, és ez megkérdőjelezheti az adott fél jogát arra, hogy továbbra is részesüljön az e rendelet által biztosított kedvezményekben.”

8. A 12. cikk második bekezdése helyébe a következő szöveg lép:

„Ezt a rendeletet 2025. december 31-ig kell alkalmazni.”

9. Az I. melléklet helyébe az e rendelet mellékletében található szöveg lép.

2. cikk

Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő hetedik napon lép hatályba.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök

